

**Οικονομική και Περιβαλλοντική Κρίση στην Ελλάδα.
Οι Συνέπειες του Εκμοντερνισμού και της Αλόγιστης Οικονομικής
Ανάπτυξης χωρίς Στόχους Αειφορίας**

Αθανάσιος Βαλαβανίδης, Θωμαΐς Βλαχογιάννη
Τμήμα Χημείας, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Περίληψη :

Το άρθρο είναι μία συνοπτική επισκόπηση των κυριότερων περιβαλλοντικών προβλημάτων στην Ελλάδα τα τελευταία 10 χρόνια και των συνεπειών της πρόσφατης οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Αναπόφευκτα η οικονομική κρίση επιφέρει και άλλες οδυνηρές συνέπειες στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Η σημερινή οικονομική κρίση είναι αποτέλεσμα της αλματώδους οικονομικής «ανάπτυξης» χωρίς σχεδιασμό και αειφόρο στρατηγική αλλά και της ανεπάρκειας της πολιτικής περιβαλλοντικής προστασίας των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας. Η Ελλάδα και οι πολίτες της αντιμετώπισαν το φυσικό περιβάλλοντος ως «προϊόν» προς κατανάλωση της αλόγιστης αστικής, επιχειρηματικής και οικιστικής παραβατικότητας. Η φύση θεωρήθηκε ένα αγαθό εκμετάλλευσης που περιμένει να «απαλλοτριωθεί» για τις καταναλωτικές ανάγκες της Ελληνικής κοινωνίας.

Το μοντέλο της οικονομικής κατ' όνομα «ανάπτυξης» που ακολούθησε η Ελλάδα από την μεταπολίτευση (1974) και μετά στηρίχθηκε στη συνεχή αύξηση των καταναλωτικών αγαθών (συνήθως εισαγομένων), της απεριόριστης εκμετάλλευσης των πλουτοπαραγωγικές πηγών (αέρας, νερό, έδαφος, δάση, οικοσυστήματα) της χώρας χωρίς συντονισμό και αειφόρο προοπτική. Η αλματώδη αστικοποίηση, η υπερβολική κατανάλωση νερού για αγροτικές καλλιέργειες, η ρύπανση ποταμών, λιμνών και εδάφους με αστικά και βιομηχανικά απόβλητα, η οικοδομική δραστηριότητα και άλλες ανθρωπογενείς δραστηριότητες θυσίασαν μέρος της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας.

Η περιβαλλοντική νομοθεσία θυσιάστηκε σε μικροαστικά καταναλωτικά πρότυπα, σε τοπικά μικροπολιτικά συμφέροντα, στην άναρχη οικοδομική δραστηριότητα, καθώς και τις επιχειρηματικές και αστικές δραστηριότητες που ρυπαίνουν το περιβάλλον. Οι εθνικοί δρυμοί, τα ευαίσθητα οικοσυστήματα και οι προστατευμένες περιοχές θυσιάστηκαν στην άναρχη τουριστική επέκταση, χωρίς εθνικό χωροταξικό σχεδιασμό και στόχους αειφόρου ανάπτυξης και στις αυθαίρετες καταπατήσεις δημόσιας γης για παράνομη κατασκευή οικιών, δρόμων και χωματερών.

Οικονομική και Περιβαλλοντική Κρίση στην Ελλάδα.

Η οικονομική κρίση των τελευταίων 5 χρόνων στην Ελλάδα δεν είχε μόνο συνέπειες στη δραματική μείωση των εισοδημάτων και στην αύξηση της ανεργίας, αλλά και στην περαιτέρω υποβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των Ελλήνων. Αν και η Ελληνική περιβαλλοντική κρίση έχει καταλάβει δευτερεύουσα σημασία στην ειδησεογραφία, είναι εξαιρετικά επίκαιρη και σημαντική για τη διατήρηση της αειφορίας των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας, των πλούσιων φυσικών

οικοσυστημάτων, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των κατοίκων αστικών περιοχών.

Η Ελλάδα, με την είσοδό της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και στο κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα (2001), έκανε σημαντικά άλματα ενσωμάτωσης και αύξησης του οικονομικού επιπέδου των πολιτών της σε σχέση με τις άλλες ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης. Η Ελλάδα, τα τελευταία 15 χρόνια πέτυχε ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης του 4-5% (διπλάσιος από το μέσο όρο των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών). Παρόλα αυτά, η Ελλάδα αποτελεί το ευρωπαϊκό παράδοξο, γιατί ενώ κατ' όνομα «αναπτύχθηκε» οικονομικά και έκανε σημαντικές επενδύσεις σε έργα υποδομών, δεν πέτυχε παράλληλα να βελτιώσει την επιχειρηματική και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα, να αλλάξει ξεπερασμένες αντιπαραγωγικές νοοτροπίες, να εκσυγχρονίσει τον δημόσιο τομέα, να ξεριζώσει την εκτεταμένη διαφθορά και φοροδιαφυγή, να μειώσει τον υπέρμετρο εξωτερικό δανεισμό και να εφαρμόσει την Ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία που ενσωματώθηκε στο Ελληνικό δίκαιο.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι Η Ελλάδα θεωρείται με διεθνή στατικά στοιχεία μια ανεπτυγμένη χώρα, με υψηλό επίπεδο διαβίωσης και "πολύ υψηλό" δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης, Κατατάσσονταν 22^η στον Κόσμο το 2010 και 22^η στον δείκτη του Economist του 2005 για την ποιότητα ζωής παγκοσμίως. Σύμφωνα με την Eurostat το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ήταν κοντά στο 94% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2008. Οι σημαντικότεροι κλάδοι της Ελληνικής οικονομίας (τουρισμός, εμπορική ναυτιλία, βιομηχανική παραγωγή τροφίμων, υφαντουργία, χημικές ουσίες, προϊόντα μετάλλου, και μονάδες διύλισης πετρελαίου) αμέλησαν για την προστασία του περιβάλλοντος και ενεργοποιήθηκαν ελάχιστα στις προοπτικές της αιφόρου ανάπτυξης.

Η οικονομία στην Ελλάδα στηρίχθηκε κυρίως στον αλόγιστο και «παράνομο» οικοδομικό οργανισμό, στις εισαγωγές πολυτελών καταναλωτικών αγαθών και τροφίμων (με ταυτόχρονη εγκατάλειψη των παραγωγικών κλάδων της γεωργίας και της κτηνοτροφίας), στην άναρχη τουριστική επέκταση, στον τριπλασιασμό της κατανάλωσης ενέργειας (κατά 85% από ορυκτά καύσιμα) και στην εκμετάλλευση των πλούσιων πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας χωρίς στόχους αειφορίας.

Σε πάνω από ένα εκατομμύριο αυθαίρετα κτίσματα υπολογίζονται η παράνομη και εκτός σχεδίου οικοδομική δραστηριότητα, ενώ πριν λίγα χρόνια υπήρχαν 3.500 «παράνομες» χωματερές και η διαχείριση τοξικών αποβλήτων είναι ανύπαρκτη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση απαιτούσε πρόσφατα την επιστροφή 425 εκατομμύρια παράνομων επιδοτήσεων στη γεωργία. Ο αγροτικός τομέας καταναλώνει το 80% του φρέσκου νερού της χώρας. Οι Έλληνες κατασπατάλησαν τα τελευταία 10 χρόνια γύρω στα 45 δις (δισεκατομμύρια) Ευρωπαϊκών επενδύσεων και αρκετά δισεκατομμύρια σε αγροτικές, επιχειρηματικές και τουριστικές επιδοτήσεις. Παρόλα αυτά η Ελλάδα κατάφερε να δανειστεί 360 δις (160% του ΑΕΠ, 30-9-2011). Το 2009 οι εισαγωγές, κυρίως καταναλωτικών αγαθών και τροφίμων ήταν της τάξης των 64 δις και οι εξαγωγές ελληνικών προϊόντων μόνο 21 δις. Η στρεβλή αυτή «ανάπτυξη» όπως ήταν φυσικό είχε και σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Που είναι λοιπόν το «θαύμα» της Ελληνικής κατ' όνομα «ανάπτυξης» και πόσο υποβάθμισε το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής των κατοίκων αυτής της χώρας; Γιατί οι αστικές περιοχές αντιμετωπίζουν ακόμη υψηλή ατμοσφαιρική ρύπανση και θόρυβο, γιατί υποβαθμίζονται και καταστρέφονται

δάση, υγρότοποι και πολλές περιοχές Natura; Πώς θα μειωθεί το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της Ελλάδας με την αλόγιστη χρήση ορυκτών καυσίμων και υπέρμετρη κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος; Πότε οι Έλληνες θα πληρώσουν για τη ρύπανση και τα απόβλητα που δημιουργούν καθημερινά και πιο θα είναι το τίμημα για την περιβαλλοντική ποιότητα ζωής που υποτίθεται ότι ευελπιστούμε να δώσουμε στις νέες γενεές; Αυτά είναι μερικά από τα «καυτά» ερωτήματα που πρέπει να απαντήσουμε, ενώ συγχρόνως η χώρα αντιμετωπίζει το φάσμα της οικονομικής εξαθλίωσης και της χρεοκοπίας.

Εκθέσεις της Περιβαλλοντικής Κατάστασης στην Ελλάδα και τα Κυριότερα Περιβαλλοντικά Προβλήματα

Για την Ελλάδα υπάρχουν μέχρι τώρα ορισμένες ανασκοπήσεις για την περιβαλλοντική κατάσταση, δύο εκθέσεις του διεθνούς οργανισμού ΟΟΣΑ (2000 και 2010), και η έκθεση του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (2008), και φυσικά πολυάριθμα δεδομένα του νέου και ανεξάρτητου, Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ). Επίσης, την τελευταία δεκαετία έχουν δημοσιευθεί εκατοντάδες επιστημονικές έρευνες και στατιστικά δεδομένα για τα κυριότερα και επείγοντα περιβαλλοντικά προβλήματα της Ελλάδας. Οι συνοπτικές αυτές εκθέσεις και οι έρευνες μελέτησαν την εξέλιξη της περιβαλλοντικής ρύπανσης και τις δυσκολίες εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Παρά τις προόδους που έχουν σημειωθεί σε πολλούς τομείς, η Ελλάδα έχει ακόμη και σήμερα υψηλή περιβαλλοντική ρύπανση, αθέτηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, τόσο με ορισμένους ρύπους και πηγές ρύπανσης, όσο και με την εφαρμογή και χρηματοδότηση της περιβαλλοντικής προστασίας.

Την τελευταία δεκαετία το ΥΠΕΚΑ προσπαθεί να ενισχύσει τους περιβαλλοντικούς ελέγχους με τη Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος. Παρά τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει προς την κατεύθυνση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, το ΥΠΕΚΑ παραδέχεται ότι εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη για ενίσχυση των μηχανισμών ελέγχου για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι σοβαρές παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Στις δυσκολίες αυτές συμβάλλει όχι μόνο η στρεβλή και άναρχη «ανάπτυξη», αλλά και η υψηλή οικιστική παραβατικότητα, η καταπάτηση εκτάσεων του δημοσίου, η διαφθορά και η στενόμυαλη μικροπολιτική των τοπικών αρχών και κατοίκων. Τα τελευταία χρόνια είχαμε πολλά παραδείγματα τοπικών «πολεμικών συρράξεων», με τοπικά μικροσυμφέροντα και δυναμικές μειοψηφίες όχι μόνο να παρανομούν ρυπαίνοντας το περιβάλλον, αλλά και να παραβιάζουν το περιβαλλοντικό δίκαιο και να εμποδίζουν την εφαρμογή του ή την επιβολή προστίμων ή την κατεδάφιση αυθαιρέτων.

Η κατάσταση των υδάτινων πόρων. Η Ελλάδα έχει σημαντικές και πλούσιες πηγές φρέσκου νερού. Παρόλα αυτά, η αλόγιστη εκμετάλλευση με γεωτρήσεις των νερών για γεωργικές καλλιέργειες (καταναλώνουν το 80% ετησίως) έχουν δημιουργήσει σημαντικό περιβαλλοντικό πρόβλημα. Η νιτρο-ρύπανση, τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων, τα φωσφορικά άλατα και τα οργανικά απόβλητα γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων απειλούν το έδαφος και το υδάτινο περιβάλλον. Ο ευτροφισμός κλειστών κόλπων και η ερημοποίηση εδαφών είναι διαδεδομένα φαινόμενα. Η υπεράντληση του

υδροφόρου ορίζοντα και η υφαλμύρωση των νερών απειλεί μεγάλη έκταση γεωργικών περιοχών. Δυστυχώς, για την ελληνική κοινή γνώμη το νερό δεν αντιμετωπίζεται «ως ένα αγαθό σε ανεπάρκεια», αλλά «φυσικό» εμπόρευμα για απρόσκοπτη εκμετάλλευση. Επιπλέον, την τελευταία δεκαετία ακόμη και το ισοζύγιο στα τρόφιμα είναι αρνητικό (2000-2008: -2.067 δις, 2009-2011 -1.767 δις).

Η Ελλάδα είναι γνωστό ότι έχει 15.000 χιλιόμετρα ακτογραμμής και 3.000 νησιά. Η ποιότητα των νερών των παραλιακών περιοχών είναι εξαιρετική και αποτελούν μαγνήτη της τουριστικής δραστηριότητας. Πρόσφατα, ο αριθμός των τουριστών ξεπέρασε τα 20 εκατομμύρια και κάθε χρόνο αποτελούν το σημαντικότερο οικονομικό τομέα της χώρας και αποφέρουν το 18-20% του ΑΕΠ. Παρόλα αυτά το 30% της ακτογραμμής είναι γνωστό ότι έχει καταπατηθεί και πολλές περιοχές έχουν υποβαθμισθεί ή έχει γίνει υπερκμετάλλευση του φυσικού παραθαλάσσιου πλούτου (παράνομες οικίες, μικρά ξενοδοχεία, λιμανάκια, παράνομη αλιεία, κοπή δένδρων, κ.λπ). Κλασικό παράδειγμα, επίσκεψη του Ταμείου Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου τον Απρίλιο του 2012 (Καθημερινή 15/7/2012) διαπίστωσε στο Κατάκολο (Ηλεία) και σε περιοχή με τουριστικό ενδιαφέρον, σε δημόσια ιδιοκτησία 20.000 στρεμμάτων παραθαλάσσιας γης σε μήκος 15 χλμ., χιλιάδες καταπατήσεις και αυθαίρετα κτίσματα.

Μελέτες διαφόρων ερευνητών για τις ελληνικές θάλασσες έχουν διαπιστώσει ότι η ποσότητα και ποικιλία ειδών ψαριών έχει μειωθεί δραματικά κάτω από τα ασφαλή βιολογικά όρια, λόγω της υπεραλίευσης από μηχανότρατες με παράνομα μεγέθη διχτυών και χιλιάδες μικρούς ψαράδες. Επίσης, οι παραθαλάσσιες περιοχές στην Ελλάδα απειλούνται και από τα χιλιάδες κυβικά μέτρα ακατέργαστων υγρών και στερεών αποβλήτων. Ο Σαρωνικός Κόλπος μετά από χρόνια υποβάθμισης της ποιότητας των νερών του λόγω των ακατέργαστων αποβλήτων Αθήνας-Πειραιά έχει βελτιωθεί σημαντικά με το έργο Κέντρο Επεξεργασίας Λυμάτων στην Ψυτάλλεια (730.000 κ.μ. ημερησίως). Το έργο αυτό βέβαια στοίχισε αρκετά δισεκατομμύρια να κατασκευασθεί και έχει μεγάλο κόστος λειτουργίας.

Ατμοσφαιρική ρύπανση. Η ατμοσφαιρική ρύπανση των αστικών περιοχών και ιδιαίτερα στο Λεκανοπέδιο της Αττικής με το περίφημο «νέφος» παλαιότερων εποχών ήταν αποτέλεσμα της κακής ποιότητας καυσίμων και της αλματώδους αύξησης του πληθυσμού στον άξονα Αθήνας-Πειραιά. Παρόμοια φαινόμενα αερίων ρύπων και υψηλών συγκεντρώσεων εμφανίστηκαν σε πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη, η Πάτρα, το Ηράκλειο κ.α. Η βελτίωση της ποιότητας των καυσίμων (φυσικά αυξήθηκε η τιμή τους), η εισαγωγή αντιρρυπαντικών τριοδικών καταλυτών στα οχήματα, η χρήση φυσικού αερίου για κεντρική θέρμανση και η εφαρμογή αντιρρυπαντικής τεχνολογίας στα εργοστάσια (με υψηλό κόστος) είχαν ως αποτέλεσμα η ατμοσφαιρική ρύπανση να μειωθεί σημαντικά. Οι ρύποι που αυξήθηκαν τα τελευταία χρόνια στις αστικές περιοχές ήταν τα αιωρούμενα σωματίδια, το όζον και τα οξειδία του αζώτου. Συγχρόνως, τελευταία χρόνια οι αστικές περιοχές γνώρισαν σημαντική αύξηση του θορύβου των τροχοφόρων (εξαιρετικά ψυχοφθόρος ρύπος) χωρίς να γίνει κατορθωτό να επιβληθούν οι περιβαλλοντικοί νόμοι. Την ίδια περίοδο, η Ελλάδα έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά τροχοφόρων ατυχημάτων στην Ευρώπη (στην περίοδο 1990-2009 37.100 νεκροί και 65.500 σοβαρά τραυματισμένοι, εκ των οποίων το 30% ήταν πεζοί).

Περιβάλλον και ενέργεια. Η Ελλάδα ως «ανεπτυγμένη χώρα έχει αυξήσει δραματικά την κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος στις αστικές περιοχές και των υγρών καυσίμων για τα τροχοφόρα (περίπου 400 ανά 1.000 κατοίκους). Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες με καύσιμα η χώρα απειλείται με μπλάκ άουτ λόγω των κλιματιστικών και της υψηλής ημερήσιας κατανάλωσης.

Η παραγωγή *ηλεκτρικής ενέργειας* στην Ελλάδα: είναι εξαιρετικά ρυπογόνος. Στη χρονική περίοδο 5/2009-4/2010 η παραγωγή έγινε από λιγνίτη (48,9%), Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) (17,0%) [22 αιολικά πάρκα, 12 υδροηλεκτρικοί σταθμοί, 12 φωτοβολταϊκά πάρκα και 9 διασυνδέσεις], Φυσικό Αέριο (ΦΑ) (16,9%), πετρέλαιο (9,4%) και εισαγωγές (7,9%, το 2009). Αν και ο λιγνίτης είναι το χειρότερο περιβαλλοντικά καύσιμο, ακόμη και σήμερα είναι πιο οικονομικό σε σχέση με τα άλλα καύσιμα.

Από το 2013 και μετά το κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη θα επηρεαστεί από την επιβολή του κόστους των ρύπων CO₂, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ελλάδας για μείωση των αερίων του θερμοκηπίου. Η Ελλάδα οφείλει να περιορίσει την αύξηση των εκπομπών CO₂ κατά το διάστημα 2008-2012 κατά 25% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Οι συνολικές εκπομπές στη χώρα το 2009 παρουσιάζουν αύξηση 25% και οι εκπομπές CO₂ στην ηλεκτροπαραγωγή το 2007 είχαν αύξηση περίπου 35% σε σχέση με το 1990. Η μείωση των εκπομπών CO₂ στην ηλεκτροπαραγωγή δυνατόν να επιτευχθεί με τη συρρίκνωση του μεριδίου του λιγνίτη και την αύξηση εκείνου του ΦΑ και των ΑΠΕ. Η εφαρμογή των τεχνολογιών δέσμευσης του CO₂ θα επιβαρύνει σημαντικά τα οικονομικά των θερμοηλεκτρικών μονάδων και φυσικά την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος.

Η ατμοσφαιρική περιβαλλοντική ρύπανση περιορίστηκε μόνο λόγω της οικονομικής κρίσης. Στα τελευταία 2 χρόνια η κατανάλωση της βενζίνης μειώθηκε κατά 13-14% (2010—2011), και του πετρελαίου κίνησης μειώθηκε κατά 15%. Την ίδια περίοδο η κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος μειώθηκε κατά μόνο κατά 3-5% (2010-2012). Αλλά με τον καύσιμα Ιουνίου-Ιουλίου (2012) η κατανάλωση ηλεκτρικού αυξήθηκε κατά 2,5 % (σε σύγκριση με 2011). Η καθολική χρήση κλιματιστικών είναι πλέον συνυφασμένη με την «ποιότητα ζωής» των κατοίκων.

Αστικά και τοξικά απόβλητα. Η Ελλάδα έχει το πρωτοφανές προνόμιο να βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις στην Ευρώπη ως προς τη διαχείριση των αστικών απορριμμάτων, ενώ δεν έχει διευθετήσει ακόμα το πρόβλημα των τοξικών της αποβλήτων. Ενώ άλλες χώρες έχουν οικονομικά οφέλη από την ανακύκλωση και τεχνολογική εκμετάλλευση των απορριμμάτων, η Ελλάδα ταλαιπωρείται με παράνομες χωματερές, ενώ συγχρόνως πληρώνει βαριά πρόστιμα για την μη εφαρμογή των Ευρωπαϊκών οδηγιών από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και χάνει σημαντικές επενδύσεις περιβαλλοντικών επιδοτήσεων.

Παρ' ότι η κατάσταση τα τελευταία χρόνια έχει βελτιωθεί αισθητά, (έκλεισαν με μεγάλο κόπο περίπου 3.000 παράνομες χωματερές) εκτιμάται ότι ακόμη και σήμερα στη χώρα μας λειτουργούν περισσότερες από 300 παράνομες χωματερές (ΧΑΔΑ), ενώ περισσότερες από 400 δεν έχουν αποκατασταθεί. Πέρα από την περιβαλλοντική υποβάθμιση, η ανεξέλεγκτη διάθεση των αστικών απορριμμάτων, σχετίζονται με τον κίνδυνο πυρκαγιών, τη μεταφορά επικίνδυνων ρύπων σε λίμνες και ποτάμια, και φυσικά τη μόλυνση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα. Κάθε κάτοικος στην Ελλάδα παράγει περίπου 500 κιλά απορρίμματα το έτος. Την τελευταία δεκαετία η αύξηση παραγωγής σκουπιδιών στην Ελλάδα ξεπέρασε το 40%. Στο σύνολο

της η Ελλάδα παράγει ετησίως 20 εκατομμύρια τόνους αστικών απορριμμάτων (ένα δισεκατομμύριο κοστίζει η αποκομιδή τους). Η Ελλάδα ανακυκλώνει μόλις το 17% και κομποστοποιείται μόνο το 2%, ενώ 80% οδηγείται σε ΧΥΤΑ ή ΧΥΤΥ.

Βιοποικιλότητα, εθνικοί δρυμοί, προστατευόμενες περιοχές. Η Ελλάδα ως Μεσογειακή χώρα και ευρισκόμενη στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, διαθέτει πολύ μεγάλη βιοποικιλότητα, δηλαδή μεγάλη ποικιλία ζώων, φυτών και οικοσυστημάτων, από τις μεγαλύτερες στην Ευρώπη. Η Ελλάδα έχει εξαιρετικής περιβαλλοντικής σημασίας Εθνικούς Δρυμούς και προστατευόμενες περιοχές. Υπολογίζεται ότι υπάρχουν γύρω στα 50.000 είδη ζώων από τα οποία περίπου το 25% είναι ενδημικά.. Η χλωρίδα της Ελλάδας έχει 6.300 είδη και υποείδη) φυτών από τα οποία περίπου τα 1.000 είναι ενδημικά.

Η Ελλάδα έχει υποχρεώσεις να διαχειρίζεται και να προστατεύει μεγάλο αριθμό ευαίσθητων φυσικών περιοχών. Εκτός από την εθνική νομοθεσία, ειδικές υποχρεώσεις για την προστασία της φύσης απορρέουν από τις σχετικές Διεθνείς Συμβάσεις (η Ελλάδα έχει κυρώσει τις συμβάσεις αυτές). Οι χαρακτηρισμένες σε διεθνές επίπεδο περιοχές είναι οι Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας από τη Σύμβαση Ραμσάρ, τα Μνημεία της Παγκόσμιας Κληρονομιάς (UNESCO), τα Αποθέματα Βιόσφαιρας (UNESCO, Άνθρωπος και Βιόσφαιρα), οι Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές (Σύμβαση Βαρκελώνης), τα Βιογενετικά Αποθέματα (Συμβούλιο της Ευρώπης) και οι Περιοχές στις οποίες έχει απονεμηθεί Ευρωδίπλωμα (Συμβούλιο της Ευρώπης). Αξιόλογη έκταση της χώρας έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000, που περιλαμβάνει 163 Ζώνες Ειδικής Προστασίας και 239 Τόπους Κοινοτικής Σημασίας

Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια η οικονομική κρίση έχει δημιουργήσει σημαντικά οικονομικά προβλήματα στους αυτοδιοικητικούς φορείς, στους επιστήμονες και στις περιβαλλοντικές οργανώσεις που διαχειρίζονται ή εποπτεύουν εθελοντικά τις περιοχές αυτές.

Πυρκαγιές δασών στην Ελλάδα. Τα παρατεταμένα θερμά και ξηρά καλοκαίρια, οι δυνατοί άνεμοι, το έντονο ανάγλυφο των δασικών εδαφών και η εύφλεκτη ξηρή φυτική βλάστηση είναι μερικά από τα προβλήματα που κάνουν τα δάση της Ελλάδας ευάλωτα σε πυρκαγιές. Επίσης, άλλες ανθρωπογενείς αιτίες, όπως η παράνομη οικιστική ανάπτυξη, οι γεωργικές δραστηριότητες και η παράνομη υλοτόμηση μέσα σε δάση, η ελλιπής διαχείριση των εύφλεκτων αυτών δασών, η απόρριψη σκουπιδιών και αναμένων τσιγάρων και οι εμπρησμοί είναι μερικοί ακόμη σημαντικοί παράγοντες της άναρχης ανάπτυξης. Ο μέσος όρος των καμένων εκτάσεων στα χρόνια της δεκαετίας του 1990 προσέγγισε τα 500.000 στρέμματα, ενώ κατά την διάρκεια του καλοκαιριού του 2007 το σύνολο των καμένων εκτάσεων ξεπέρασε τα 2,5 εκατομμύρια. Η φωτιά έκαψε 4,5 εκατομμύρια ελαιόδεντρα καθώς και 60.000 πρόβατα. Το καλοκαίρι 2011 και 2012 υπολογίζεται ότι καήκαν περίπου 35.000 και 55.000 στρέμματα δασών. Οι πυρκαγιές των δασών δείχνει το επίπεδο περιβαλλοντικής παιδείας που κυριαρχεί στη χώρα.

Η οικονομική κρίση που περνάει η χώρα τα τελευταία χρόνια είναι ένα εξαιρετικά δυσάρεστο και αποκαρδιωτικό γεγονός για όλους τους Έλληνες. Το περιβάλλον όμως δεν μπορεί να περιμένει, χρειάζεται προστασία, αειφόρο διαχείριση και ευαισθησία. Μέχρι τώρα υπήρχε η εσφαλμένη εντύπωση ότι η φύση στον πλανήτη Γη είναι για να εξυπηρετεί τις ανάγκες των ανθρώπων, επουλώνει τις βλάβες της και ανανεώνεται με το πέρασμα του χρόνου. Στην

πραγματικότητα το περιβάλλον μιας χώρας ρυπαίνεται και καταστρέφεται χωρίς επιστροφή μέσα από την ανεξέλεγκτη εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών της πηγών και της βιόσφαιρας. Αυτές είναι οι συνέπειες για την κατ' όνομα «ανάπτυξη» εκείνης της κοινωνίας που επιδιώκει το γρήγορο πλουτισμό και τον εκμοντερνισμό χωρίς στόχους αειφορίας και ορθολογικής προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

.....